

СПРАВА «НУР ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF NUR AND OTHERS v. UKRAINE)

(заява № 77647/11)

Стислий виклад рішення від 16 липня 2020 року

На початку листопада 2011 року дев'ять заявників були затримані працівниками прикордонної служби України під час спроби перетину кордону України з Угорщиною або Словаччиною. Оскільки представники деяких заявників під час розгляду справи в Європейському суді з прав людини (далі — Європейський суд) втратили з ними зв'язок, йдеться лише про другого та восьму заявників.

Після затримання та поміщення обох заявників до пункту тимчасового тримання у м. Чоп (далі — ПТТ) для встановлення їхньої особи, їм було призначено обстеження з метою встановлення їх віку. Незважаючи на оскарження заявниками до суду постанов про їх затримання, суд постановив помістити їх у пункти тимчасового перебування іноземців на два-надцять місяців. Заявники звернулися до апеляційного суду, посилаючись на труднощі, викликані мовним бар'єром, а також ненадання їм правової допомоги.

Під час перебування у ПТТ у заявниці стався викидень, і їй була надана відповідна медична допомога.

У жовтні 2012 року обох заявників було звільнено та надано притулок або додатковий захист в Україні.

До Європейського суду заявники скаржилися за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на незаконність та свавільність їх затримання та тримання під вартою як мігрантів з нерегульованим статусом; за пунктом 2 статті 5 Конвенції на неповідомлення зрозумілою для них мовою про причини їх затримання, а також за пунктом 4 статті 5 Конвенції на ненадання їм органами державної влади допомоги для оскарження постанов про їхнє затримання та на надмірну тривалість розгляду їхніх апеляційних скарг. Крім того, восьма заявниця скаржилася за статтею 3 Конвенції на нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження під час тримання її під вартою, зокрема з огляду на її неповноліття, вагітність та викидень.

Європейський суд вирішив вилучити справу зі свого реєстру справ у частині щодо першого, третього — сьомого та дев'ятого заявників відповідно до підпункту «а» пункту 1 статті 37 Конвенції з огляду на відсутність наміру цих заявників підтримувати свою заяву.

Розглянувши скаргу восьмої заявниці за статтею 3 Конвенції, Європейський суд дійшов висновку, що заявниця отримала комплексну медичну та психологічну допомогу. Стосовно її становища як неповнолітньої під час тримання під вартою Європейський суд вказав, що навіть враховуючи її вразливість та перевищення строку тримання її у ПТТ, становище заявниці не підпадало під поводження, яке суперечить статті 3 Конвенції, та відхилив цю скаргу відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо скарг обох заявників за пунктом 1 статті 5 Конвенції Європейський суд вказав, що тримання другого заявника у ПТТ з 13 до 17 листопада 2011 року, а восьмої заявниці з 27 листопада до 28 грудня 2011 року було незаконним, оскільки перевищувало передбачений чинним законодавством строк тримання під вартою у 10 діб. Крім того, Європейський суд дійшов висновку, що тримання восьмої заявниці з 11 квітня до 08 жовтня 2012 року у ПТТ також було незаконним з огляду на передбачену національним законодавством заборону тримання неповнолітніх осіб без супроводу у ПТТ. Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників за пунктом 2 статті 5 Конвенції, Європейський суд вказав, що інформації, наданої заявникам у протоколах про затримання та в документах англійською мовою, які їм надали, було достатньо для задоволення вимог статті 5 Конвенції. Європейський суд не зміг дійти висновку, що органи державної влади не повідомили заявників про підстави їхнього затримання зрозумілою для них мовою, та відхилив цю скаргу відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо скарг заявників за пунктом 4 статті 5 Конвенції Європейський суд зазначив, що провадження у справах заявників не були оперативними, оскільки вони не завершилися до звільнення заявників, а отже, в їх розпорядженні не було процедури, за допомогою якої могла бути оперативно встановлена законність тримання їх під вартою. Європейський суд констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції щодо другого та восьмої заявників.

Крім того, скаргу заявників за статтею 13 Конвенції на відсутність ефективного національного засобу юридичного захисту щодо їхньої скарги за статтею 3 Конвенції стосовно безпеки, з якою вони мали зіткнутися у разі видворення з України, Європейський суд відхилив відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції як безпідставну та несумісну з положеннями Конвенції за критерієм *ratione materiae*.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Вирішує вилучити зі свого реєстру заяву у частині щодо першого, третього — сьомого та дев'ятого заявників;

2. Вирішує вилучити зі свого реєстру заяву у частині щодо скарг другого та восьмої заявників за статтею 3 Конвенції стосовно ризику їхнього видворення з України;

3. Оголошує прийнятими скарги другого та восьмої заявників за пунктом 1 статті 5 Конвенції щодо тримання їх під вартою на підставі постанов національного суду та скаргу за пунктом 4 статті 5 Конвенції, а решту скарг у заяві — непринятними;

4. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням другого заявника під вартою з 13 до 17 листопада 2011 року;

5. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням восьмої заявниці під вартою з 27 листопада до 28 грудня 2011 року та з 11 квітня до 08 жовтня 2012 року;

6. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції щодо другого та восьмої заявників;

7. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми:

(i) 2 000 (дві тисячі) євро другому заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(ii) 9 800 (дев'ять тисяч вісімсот) євро восьмій заявниці та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

8. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».